BOHEMA ESPERANTISTO

# ČESKÝ ESPERANTISTA

Měsíčník pro šíření esperanta a esperantismu mezi Čechy.
**Orgán „SVAZU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ“ v Rakousku.**

Zodpovědný redaktor a vydavatel: Dr. STAN KAMARYT.

Redakce: Praha-III, č. 495.

Administrace: Jevíčko na Moravě.

ROČNÍK III — SEŠIT 3

**Články. — Artikoloj.**



**Raportoj kaj notizoj.**



**Kronika a komentář.**



**Libroj kaj gazetoj.**



PRAHA, 15. XII. 08. — Cena 36 h

Vychází 15. dne v měsíci a je zdarma zasílán všem členům »Svazu českých esperantistů«, kteří zaplatili celoroční příspěvek 4 K. — Rukopisy, dopisy, knihy a časopisy zasílají se redakci. — Netištěné rukopisy se vrátí, byla-li přiložena známka na odpověď. — Všecka díla redakci zaslaná jsou oznamována. Reklamace přijímá administrace jen do vyjití následujícího čísla. — Předpláceti a po číslech odebírati lze u administrace a ve všech knihkupectvích.

**Celoroční předplatné 4 K,**

pro členy spolků sdružených ve »Svazu Č. E.« 3 K, jednotlivá čísla po 36 h.

**Zásilky pro „S. Č. E.“ adresujte: Dr. Stan Kamaryt, Praha-VI.**

## Český Esperantista-Bohema Esperantisto

monata revuo por propagandado de esperanto kaj esperantismo inter Bohemoj, oficiala organo de **„Bohema asocio esperantista“** (Svaz českých esperantistů), eliras regule la 15-an de ĉiu monato en kajeroj almanaŭ 16-paĝaj enhavante krom bohemaj informaj artikoloj multajn esperantajn, originalajn kaj tradukitajn, amuzajn kaj klerigajn artikolojn kaj notizojn pri temoj aktualaj kaj internaciaj. *Jara abonpago* 1.70 Sm. *Administracio:* Jevíčko, Moravio-Aŭstrio *Redakcio:* Praha III, 495, Bohemujo-Aŭstrio (J. Iglauer).

---

### Sdělení redakční. — Komunikoj de la redakcio.

Pro munko da loko ni devis ellasi la daŭrigon de l' artikoloj de s-oj Era kaj Krumpholc, prokvasti novajn jam preparitajn antikolojn kaj ekstreme limigi niajn raportojn. Ni esperas la pardonon de l' aŭtoroj kaj legantoj. La sama kaŭzo malpermesis al ni en la lasta n-ro senkulpigi nin. — P. Kzlvský, Vs. Zašleme teď co nejdříve; dosud jsme nemohli. Pozdrav. — Strm. Litomyšl. Dík za uznání a vaše vřelá slova. — P. T. G. Lom. n. P. a Horácké museum. Při nejlepší vůli nebylo možno umístiti. Příště jistě. — Alf. Zd. O tom přineseme instruktivní článek, jakmile místo dovolí. — Všem, jimž neodpovídáme zde, odpovíme dopisem.

---

**Došlé publikace.** — Mezinárodní výchova a vyučování (H. Alferi). V komisi knihkupectví Jos. Rašína v Praze VII. Cena K 2·10. — Přehled revuí, rozhledy po kulturním světě českém i cizím. Král. Vinohrady, Kollarova 19. Předpl. 4 K čtvrtletně. Ročník IV. Čís. 1., 2., 3., 4., 5. — Studentská revue. Praha II., Spálená 46. Předplatné 4 K. Roč. II. č. 1. — Volná myšlenka, časopis volných myslitelů českých, Král. Vinohrady, Korunní 6. Předplatné K 3·80. Roč. IV. č. 7., 8. — Havlíček, časopis šířící pravdu v lidu. Vinohrady, Korunní 6. Předplatné K 1·—. Roč. I. č. 7., 8. — Mladé Podřipsko, pokrokový týdenník podřipský. Mělník 153. Předplatné 8 K. Roč. IV. č. 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48.

---

### Adresy dopisovatelů. — Adresoj de korespondantoj.

Kohira Fusakiĉi, Kioto, Mitsui Bank, Karasmar, Ŝiĵoo. — Kimra Kijoŝi, Tokio, Poŝtoficejo, Denŝin-ka. — Kiŭtaro Akagi, Minagi, Biĉĉu-kok. — Kunitaro Joŝimoto, Tokio, Nogeikagakuka de imperia universitato, kolnabo. — F-ino Polly Horns, Wolumla, N. S. Wales, Aŭstralio. — Generoso Planells, Utiel, Valencia, Hispanujo. — Eugen Curtelin, 19. rue du Maroc Tunis, Afriko.

---

# ČTVRTÁ MEZINÁRODNÍ MANIFESTACE ESPERANTA.

O IV. mezinárodním kongresu esperantistů pořádaném ve dnech 16.—22. srpna 1908. v Drážďanech referuje *H. K. Bouška.*

(Dokončení.)

Kongres zahájen byl oficielně 17. srpna, ale již před tím byly pořádány různé přípravné i odborné schůze a podniky zábavní.

*V sobotu 15. srpna* zahájena byla činnost v budově vysoké školy technické. Hned ráno počalo úřadování v přijímací kanceláři, otevřena byla výstava a prodejna, dopoledne konány byly porady organisačního komité a jazykového výboru, odpoledne schůze německé společnosti esperantistů a mezinárodního vědeckého sdružení. Večer oživl také Vereinshaus, v jehož sálech drážďanský spolek esperantistů uspořádal přátelský večer na uvítání cizích hostů. Při něm vedle četných hudebních i zpěvních, solových i sborových čísel sil odborných i diletantů sehrána byla jednoaktovka »Tie ĉi oni parolas esperante«, esperantské zpracování Williamsovy komedie »Ici on parle français«. Zde účastníci dozvěděli se, že o esperanto zajímá se také — německý císař; sděloval to známý herec Em. Reicher, jemuž o tom psal jakýsi německý hodnostář.

*V neděli dne 16. srpna* konaly se dopoledne v Herz-Jesu-Kirche katolické, v Kreuz-Kirche lutheranské bohoslužby a kázání v esperantu. Oba kostely byly přeplněny nejen katolíky a lutherány, ale i jinověrci a lidmi bez vyznání. Odpoledne, po společném obědě v nádherně vyzdobeném Central-Theater-Tunel, rozdělili se kongresisté dle národností, aby si na schůzích, pořádaných v různých posluchárnách techniky, zvolili své mluvčí. Na to pořádali esperantské schůze theologové (překladatelé bible), antialkoholisté a volní myslitelé. Ostatní kongresisté sešli se na přátelské schůzi v Königl. Grosser-Garten. Současně švédští herci sehráli esperantsky dvě dramata Strindbergova »Slečna Julie« a »Paria«. Večer

o 8. hod. uspořádána ve velkém sále spolkového domu veliká propagační schůze pro neesperantisty. Přednášel prof. dr. Schmidt na thema »Proč esperantu náleží budoucnost« a po něm promluvila řada jiných řečníků (prof. Cart a prof. Bourlet z Paříže, red. Fischer z Galatze, dr. Kroita z Tokia a m. j.). Účast byla tak obrovská, že množství účastníků muselo se shromážditi ve vedlejších místnostech, kde pro ně byly improvisovány zvláštní přednášky, a mnozí docela musili odejíti. V malém sále uspořádán byl esperantský koncert, jehož také mohli se súčastniti jen ti, kteří přišli dříve.

*V pondělí dne 17. srpna* byl kongres oficielně zahájen slavnostní schůzí ve Vereinshausu. Ještě před tím odbylo se o půl 10. hod. v aule vysoké školy technické slavnostní přijetí tvůrce esperanta. K uvítání dra Zamenhofa dostavili se zástupci království Saského i města Drážďan. Jako zástupce krále Fridricha Augusta dostavil se jeho sekretář von Criegern, město zastupoval fin. rada dr. Beutler, ministerstvem vyučování vyslán byl tajný rada dr. Lange; vedle toho přítomno bylo množství místních hodnostářů a mnozí vynikající esperantisté. Po této ceremonii všichni odjeli po automobilech do Vereinshausu, kde uvítáni byli zvuky varhan, zapěním hymny »Espero« a bouřlivým neutuchajícím voláním půldruhého tisíce shromážděných esperantistů. Na estrádě vedle čestného předsedy dra Zamenhofa, předsednictva (dr. Mybs, dr. Schramm, dr. Arnold, pí Hankelová), místopředsedů (Francouz prof. Cart, Polák Grabowski, Japonec dr. Kroita, Angličan plukovník Pollen, Němec prof. Schmidt) a sekretářů zasedali 42 delegáti států a národů na kongresu zastoupených. V řadě hodnostářů vedle již jmenovaných zástupců krále, vlády a města, byl také rakouský vyslanec baron Braun a rakouský konsul Klemperer.

Sezení zahájil předseda minulého sjezdu plukovník Pollen krátkým proslovem, po němž ujal se předsednictví dr. Mybs. Poděkovav králi za přijetí protektorátu, ministrům a konsulům za projevenou přízeň a městu za prokázanou podporu, dr. Mybs udělil slovo tajn. radovi dru Langemu, který kongres uvítal jménem ministerstva vnitra a vyučování, pak fin. rad. dr. Beutlerovi, který jako starosta promluvil jménem městské rady drážďanské.

Po nich ujal se slova dr. Zamenhof. Po krátkém úvodu, v němž poděkoval za uvítání a přijetí, pozdravil Německo a vzpomněl zásluh vynikajících německých průkopníků mezinárodního jazyka Schleyera, Einsteina a Trompetera, dr.

Zamenhof promluvil o událostech posledního roku, »které znepokojily na nějaký čas svět esperantistů«. Počáteční pomalý postup hnutí, vzbudil u některých zdání, že příčina pomalého úspěchu leží v jazyce a proto navrhovali změny. Brzy však se přesvědčili, že není lze dosíci dohody o opravách a že každá jazyková změna je světu naprosto lhostejna. Přestalo se tedy o reformách mluviti a hnutí sílilo. »Nyní dosáhli jsme takové moci, o níž mnozí z nás před 10 lety neodvážili se ani sníti, a jestliže budeme kráčeti v témže souladu jako dosud, žádná síla na světě nemůže zadržeti náš postup, a my úplně dosáhneme svého cíle. Každou hodinu roste počet našich stoupenců, každým dnem roste počet našich spolků. Naše literatura roste tak vytrvale a rychle, že mnozí malí národové mohou nám již nyní záviděti. Praktické užívání našeho jazyka stále a stále se zvětšuje«. Jazyk sám stále se obohacuje, stává se pružnějším a to beze všech otřesů, nepozorovaně, takže se nijak nerozlišuje dle zemí, autoři sobě nejvzdálenější užívají téhož jazyka, a díla napsaná před dvaceti lety neliší se jazykem od děl nynějších. Naše věc pravidelně a klidně postupuje. »Dlouhý a nesnadný boj nás utužil, a nejen hlasy jednotlivých osob, ale ani tlak nějaké veliké mocnosti nyní již nemůže svésti esperantisty s jasné a přímé cesty«. Že se dali esperantisté v poslední době znepokojiti útokem několika osob, zavinilo jen to, že útok nepřišel z venčí, ale z vnitřka, ne otevřeně, ale skrytě. Aby jazyk náš byl chráněn proti anarchii se strany jednotlivců, zvolen byl jazykový výbor (Lingva komitato), »aby chránil krajně nutnou kontinuitu v našem jazyku.« Jemu může každý předložiti své návrhy a on je musí prozkoumati. Konečně »pro nás nejsou důležity nějaké malicherné vnější podrobnosti našeho jazyka, ale jeho podstata, jeho idea a účel, proto především třeba nám pečovati o jeho nepřetržité žití, o jeho neustavičný vzrůst.« Konče, dr. Zamenhof pravil: »Dík naší pilné péči, jazyk bude vytrvale žíti, vzdor všem atentátům, jeho duch sesílí, jeho cíle se dosáhne, a naši vnuci budou žehnati naší trpělivosti.«

Když utichl bouřlivý potlesk, jímž řeč dra Zamenhofa byla přijata, promluvili po krátké přestávce oficielní delegáti japonského ministerstva vyučování (prof. Šimmura z Kiota), vlády Spojených států severoamerických (major P. F. Straub), krajského zastupitelstva barcellonského (Pujula), mezinárodního kongresu Červeného kříže (A. Moynier) a mezinárodní úřadovny míru (G. Moch), načež přečtena spousta došlých

telegramů a odeslán telegram císaři německému a králi saskému.

Na konec měli pronésti své zdravice 42 zvolení mluvčí ze států a národů zastoupených na kongresu, »aby se mohl posouditi rozdíl ve výslovnosti — je-li jaký«. Tak vzdali hold dru Zamenhofovi postupně mluvčí rakouský (dr. Palek), český (Th. Čejka), rakousko-německý, maďarský, belgický, flanderský, anglický, gibraltarský, indický, irský, kanadský, maltský, skotský, bulharský, brasilský, chilský, dánský, islandský, francouzský, říšsko-německý, tuniský a — na ostatní již se nedostalo; přišli na řadu až druhého dne. Téměř o 2. hod. odpol. odcházeli účastníci k společnému obědu v Central Theater Tunel.

Odpoledne bylo cele věnováno schůzím různých sdružení: německého spolku esperantistů, stoupenců Červeného kříže, mezinárodního spolku katolíků, policistů, filatelistů, universální esperantské asociace, žurnalistů, socialistů a obchodníků. Pro ostatní kongresisty uspořádán byl výlet do zámku Pillnitz.

Večer konala se v umělecké výstavě veliká zahradní slavnost, na níž mimo jiné deklamoval Em. Reicher a zpívala operní pěvkyně Forti z Prahy (výňatek z opery Saint-Saënse »Samson a Dalila«).

*V úterý dne 18. srpna* ráno bylo první všeobecné sezení (Vereinshaus). Po přečtení nově došlých telegramů pokračováno v pronášení zdravic; promluvili ještě mluvčí španělský, katalánský, holandský, italský, japonský (prof. dr. Kroita z Tokia), monacký, norvéžský, portugalský, rumunský, ruský (na jehož návrh poslán telegram Tolstojovi), finský, polský, grusijský, švýcarský, švýcarsko-francouzský, severo-americký a srbský. Všichni slibovali věrnost Zamenhofovu esperantu a všichni, ač přišli z nejrůznějších končin světa, mluvili stejně, bez znatelných odstínů, takže nebylo nikoho, kdo by jim nemohl porozuměti. Přijat generálem Sebertem navržený dodatek ke kongresovému řádu, dle něhož každý může se odvolati k předsedovi stálého výboru, nebyl-li jeho návrh pojat do programu. Rektor Boirac předložil prohlášení o úloze jazykového výboru a akademie. »Úkolem jazykového výboru je pečovati o zachovávání základních zásad jazyka a míti dozor nad jeho vývojem. Zkoumá tedy veškeré otázky jazykové a řeší je dle řečených zásad. Ani Fundamento ani Lingva komitato nemůže nijak býti překážkou pro pravidelný

vývoj jazyka, který naopak zajišťují«, praví se v této deklaraci, která byla s potleskem přijata.

Po ukončení sezení sešel se jazykový výbor, stenografové, pacifisté a právníci, mnozí odjeli ještě dopoledne do Meissenu (Míšně), kam odpoledne podniknuta byla hromadná výprava. Po třech krásně vyzdobených lodích přijeli účastníci do města, jehož obyvatelstvo bouřlivě je uvítalo jásavým pokřikem, zvuky hudby, střelbou z hmoždířů a pod. Po slavnostním uvítání městskou radou a po vypití čestného vína, účastníci prohlédli si město, zejména pověstnou továrnu na porculán a Albrechtův zámek. Večer uspořádán byl koncert v středověkém stylu a sehrána esperantsky Kotzebueova komedie »Nešťastníci« ochotníky 11 národností. Za slavnostního osvětlení a fanfár heroldů pozdě v noci odjížděli účastníci do Drážďan.

*Ve středu dne 19. srpna* konalo se druhé všeobecné sezení a množství schůzí speciálních. V ranním sezení, po schválení protokolu a přečtení telegramů, přednesl G. Moch zprávu stálého výboru kongresového a denní pořad kongresu. Předs. dr. Mybs přečetl děkovný telegram krále saského za telegrafický pozdrav, a telegram vyslance bavorského. Přijat návrh, aby zřízena byla stálá pokladna kongresová, za jejíž správce zvoleni generál Sebert, dr. Mybs a red. Mudie. V dlouhém jednání o mezinárodním vysvědčení o způsobilosti k vyučování esperantu mluvila řada řečníků pro a proti, na konec pak návrh postoupen dobrozdání universální esp. asociace a mezinárodnímu svazu učitelů. Docent René de Saussure sdělil, že filipinská vláda jmenovala oficielním zástupcem na kongresu generála Wooda, který však dosud nemohl se dostaviti. Red. Privat mluvil o esperantu mezi mládeží, a navrhl zříditi esperantské domy pro mládež hledající v cizině zaměstnání. Doporučeno pořiditi fonografické válečky v esperantu, jimiž šířila by se správná a jednotná výslovnost.

Po schůzích stenografů, lékařů, právníků, ligy »Helpo« (pro ochranu žen), esperantských konsulů a organisačního komité konána byla přednáška o reformních šatech. Odpoledne konali své schůze němečtí esperantisté, stoupenci Červeného kříže, učitelé, volní myslitelé, universální asociace, studenti, námořníci a socialisté. Red. Privat uspořádal přednášku se světelnými obrazy o americkém městě Chautauqua. K večeru pěknou podívanou poskytla praktická cvičení sekce

Červeného kříže, provedená v Karlstrasse 30 členy saského sanitářského sboru za esperantského řízení dra Thalwitzera.

Toho dne prožili kongresisté krásný večer v královské opeře, kde předvedeno bylo prvé esperantské divadelní představení sehrané herci-umělci, Goethova »Ifigenie v Tauridě« v esperantském překladě dra Zamenhofa. S napjetím očekávaný večer měl neobvykle slavnostní ráz. O 7. hod. divadlo bylo naplněno a všichni téměř bez dechu upírali své zraky k jevišti a v tichu vskutku posvátném naslouchali uměleckému výtvoru, předvedenému v rouše mezinárodním umělci. Pěkná hra, hlavně však dokonalá výslovnost a přednes esperantský vyvolaly obrovské nadšení, které po spuštění opony projevilo se v neutuchajícím potlesku a volání. Nedám se unášeti nadšením, ale nemohl jsem se ubrániti mocnému dojmu, když jsem se rozhlédl po hledišti. Můj soused v pravo, vážný francouzský profesor, se přímo horečně chvěl, z krásných očí mé sousedky po levici sálal žár, který roztavil by ledovce její švédské vlasti, každý byl vzrušen a unešen, že mně v mém klidu bylo až úzko. A všichni, třebas nepřehlíželi jsme pěkné výkony herecké, zejména sl. Reicherovy a p. Decarliho, těšili jsme se hlavně z fakta, že esperanto co do bohatosti, ohebnosti a libozvučnosti vyrovná se každému jinému jazyku.

*Ve čtvrtek dne 20. srpna* osiřel esperantský úl, neboť celý den věnován byl výletu do Saského Švýcarska. Hned ráno 4 lodi unášely kongresisty k českým hranicím. Po celé cestě byli výletníci živě pozdravováni domácím obyvatelstvem, ve Wehlenu byli na vyzdobeném tržišti uvítáni starostou, několikráte ofotografováni, jedlo se, pilo, zpívalo a tancovalo (na dláždění!), načež za slavnostního osvětlení a za zvuků hudby jelo se zpět do Drážďan. Tak aspoň vyprávěli ti, kdož tam byli, nám, kteří jsme zůstali v Drážďanech, abychom si prohlédli město, jeho památnosti a sbírky.

*V pátek dne 21. srpna* byl program úžasně přeplněn schůzemi a přednáškami, takže i nejčilejší referent byl by se marně namáhal, aby aspoň povrchně si zaznamenal jich průběh a výsledek. Bezradně chodil jsem z jedné místnosti do druhé, a na konec moje zápisky z toho dne zůstaly značně neúplny; na štěstí týká se to schůzí zvláštních, které do tohoto referátu nepojímám. Hned ráno konalo se v aule techniky třetí všeobecné sezení. Mezi spoustou telegramů, které ještě toho dne došly, byl také telegram císaře německého a vévody connaughtského. Na této schůzi teprve po-

zdravil kongres také delegát z Filipinských ostrovů (Banks). Vzaty byly na vědomí zprávy sekretáře Mocha o schůzích právníků, prof. Maréchala o schůzích učitelů a redaktora Fischera o založení úřadovny pro učitele esperanta. Stanoveno, aby při kongresech ti, kteří znají jazyk země, v níž kongres se pořádá, byli označeni zvláštním znakem (červenou kokardou se zelenou hvězdou), aby se na ně mohli cizí samideáné obrátiti, když by potřebovali tlumočníků. Prof. Roy vylíčil snahy za zavedení esparantské organisace v Moresnet-Neutra a žádal za jich podporu. Vyvolal tím debatu, ve které správně byly vysloveny pochybnosti o hodnotě »esperantského státu« a námitky proti jeho bezúčelnému projektu. Páter Richardson doporučoval, aby esperantské spolky celého světa vstoupily v úzký písemný styk, což by přispělo k zachování jednotnosti jazykové. Poněvadž »Universala Esperanto-Asocio« se prohlásila nekompetentní v otázce mezinárodních diplomů, ustanoveno, aby věci se ujal mezinárodní institut esperantský (Internacia Instituto de Esperanto), který vzal na sebe záležitosti týkající se vyučování, organisace normálních škol a diplomů, takže »U. E. A.« zabývala by se záležitostmi praktickými, »I. I. E.« jazykovými. Debata o návrhu prof. Simona, aby stanoven byl slavnostní den esperantistů, skončila rozhodnutím, aby se přes návrh přešlo k dennímu pořádku, ježto kongresy jsou postačující manifestací; tím byl konečně ten mořský had plazící se všemi kongresy a časopisy definitivně popraven, což doznalo zaslouženého souhlasu.

Ještě dopoledne konaly se schůze organisačního komité učitelů, farmaceutů, dentistů, právníků a německých esperantistů. Zajímavá byla schůze učitelů, kde demonstrovány byly různé vyučovací methody předvedením dětské třídy. Odpoledne zabraly schůze volných myslitelů, mezinárodního spolku katolíků, mezinárodního sdružení vědeckého, vegetariánů, překladatelů národních písní, šachistů, důstojníků, framasonů, slepců a jich přátel, socialistů a obchodníků. K večeru uspořádal p. Schwarz přednášku o Hercegovině. Pro ty, kdož nesúčastnili se těchto schůzí uspořádány byly různé vycházky.

Večer ve Vereinshausu byl koncert, na němž účinkovali komorní pěvec L. Rains, komorní pěvkyně sl. von Chavanne a operní pěvkyně pí Minnie von Frenckel-Nast. Po koncertě byl ples v národních krojích. Šli tam všickni, šel jsem také. Nelákala mne tam Terpsichore, ale referentská povin-

nost a trochu i zvědavost. Čtenářka si myslí: hlavně zvědavost; ale čtenářka se mýlí. Tak malá byla moje zvědavost, že jen letmo prošel jsem sálem a později několikrát do něho jen nahlédl, a celé ty noční hodiny ztrávil jsem mimo sál v rozmluvě s moravskými a ruskými přáteli o školských poměrech v Rakousku a v Rusku. Škaredí se čtenářka. »Ten nám toho poví«, durdí se zklamána, ale laskavá čtenářka nechť shovívavě uváží, že bych se zde nemohl rozpovídati o dámských toiletách, i kdybych jim byl věnoval pečlivou pozornost a jim — rozuměl. Řeknu jí alespoň, že dominovala svým zjevem, toiletou i tanečním uměním sl. Reicherova, s níž závodily pí von Nast, pí Evstifievová a sl. de Chavanne, že v té směsici bylo viděti i kroj našich Moravanek a červenou košili sokolskou, že pozornost budil plukovník Pollen, který jako vychovatel jistého indického knížátka přišel v náramně exotickém kroji, jakého jistě nikdo neviděl ani — v Indii, že tu byli lidé i bez plesového úboru a rukaviček. Tančilo se vesele, jen vlastenecké srdce českých dam pocítilo bolest, když různé skupiny předváděly své národní tance. »Tančily bychom besedu«, zvěstovaly mi naše dámy, »ale nemáme doprovodu«. Ovšem, na partesy nepamatoval nikdo z nás, němečtí hudebníci (byla to kapela granátnického regimentu) jich neměli, a tak naše dámy přišly o radost, což s bolestí zaznamenávám.

*V sobotu dne 22. srpna* konalo se ve spolkovém domě čtvrté a poslední všeobecné sezení. Podány byly zprávy o pracích různých schůzí speciálních (referoval G. Moch) a mezinárodního vědeckého sdružení (ref. R. de Saussure), vzato na vědomí sdělení, že v Rakousku ministerstvo dovolilo důstojníkům účast v esperantském spolku (sdělil p. Engel) a odeslán byl (na návrh rektora Boiraca) pozdravný telegram organisátoru prvého kongresu adv. Michauxovi. Předseda jazykového výboru rektor Boirac podal resumé zprávy o činnosti jazykového výboru. V dlouhé zprávě, která nebyla čtena, ježto vyšla tiskem (v »Oficiala Gazeto«), se sděluje, že v komisích jazykového výboru provedena byla revise universálního slovníku (týkající se pochybných překladů v »Universala vortaro«), že sestaven byl seznam nových slov, vypracována zpráva o vlastních jménech, vydán seznam slov z hlavních děl Zamenhofových, dále se v ní zodpovídají různé dotazy a návrhy, které výbor obdržel, líčí se v ní jednání mezi jazykovým výborem a delegací pro zavedení pomocného jazyka mezinárodního a podává se plán reorganisace a budoucího

programu výboru. Na to místopředseda akademie dr. Bein přednesl zprávu o založení akademie (Esperantista akademio) a o pracích jazykového výboru i akademie za kongresu. Vysvětlil, že veliký počet členů výboru vadil rychlé práci, proto založena stálá užší komise (akademie) sestávající z 18 členů (dosud však zvoleno jen 12); práce rozděleny byly mezi 4 komise: pro mluvnici (předsedou Grabowski), pro všeobecný slovník (prof. Cart), pro odborné slovníky (doc. de Saussure) a pro vnitřní záležitosti (G. Moch). Po přednesení těchto zpráv navrhl sekretář Chavet, aby výboru i akademii vyslovena byla důvěra a aby všem spolkům zaslány byly podané zprávy se žádostí, aby k projevu důvěry se připojily. Bylo schváleno. Přijat návrh, aby za pomoci národních delegátů ustanovena byla společnost k vydržování ústřední kanceláře (Centra oficejo) a oficielního orgánu (Oficiala gazeto esperantista). Po té učiněno nepromyšlené rozhodnutí, aby každoročně konaly se dva kongresy, jeden v Evropě, druhý mimo Evropu, na přes rok ve Španělsku (Barcellona) a Americe (Chautauqua). Schválen byl také návrh na reorganisaci stálého výboru kongresového (Konstanta komitato de la kongresoj), dle něhož tento výbor každoročně ustavuje se automaticky tak, že obsahuje 2 členy z výboru kongresu minulého, 2 členy z výboru kongresu odbývaného, 2 z připravovaného, a předsedu se sekretářem zvolené kongresem samým.

Tím jednání bylo skončeno. Předseda dr. Mybs v krátkém doslovu ocenil význam kongresu a vzdal dík králi, vládě, městu, účastníkům a dru Zamenhofovi. Pak dr. Zamenhof pronesl stručnou závěrečnou řeč, kterou následovala bouřlivá a srdečná ovace, načež dr. Mybs prohlásil kongres za ukončený. Shromáždění povstalo, zapělo hymnu »Espero« a znovu propuklo v jásot, který nebral konce. »Ať žije esperanto!« »Ať žije dr. Zamenhof!« »Na shledanou ve Španělsku!« »Na shledanou v Americe!« »Na shledanou ve Španělsku i v Americe!« burácelo se všech stran a jen pomalu shromáždění se rozcházeli loučíce se navzájem, neboť mnozí ještě toho dne odjížděli; i naše česká kolonie prořídla; v hotelu, kde se nás scházívalo 20 až 25, i více, obědvalo nás již toho dne jen několik.

Po závěrečném sezení konaly se ještě schůze jazykového výboru, učitelů, esperantských konsulů, organisačního výboru a odpoledne ještě schůze socialistů a theosofů. O 3. hod. konala se v aule techniky slavnost uspořádaná vydavatelstvem

měsíčníku »La Revuo« (Festo de La Revuo) s bohatým a vybraným programem. Při této slavnosti rozdíleny byly premie mezi drážďanské školáky, kteří tvořili žactvo třídy předvedené ve schůzi učitelů, mezi policisty, kteří se naučili esperantu, a mezi vítěze v literárním konkursu měsíčníku »La Revuo«. V ní také jako »la unua stilisto esperantista« byl prohlášen Kabe (Dr. Bein).

Kongres skončil definitivně, kongresisté rozjížděli se do svých vlastí. Někteří ještě zůstali, aby súčastnili se druhého dne výletu do »esperantista vilaĝo« Weisser Hirsch, po případě výpravy do Berlína, Kodaně, Prahy, Frankfurtu, Chemnitze, Heslingborgu, Helsingjöru a j., kam zvali je místní esperantisté, aby mezi nimi strávili »pokongresové dny«.

*V neděli dne 23. srpna* konaly se esperantské bohoslužby a kázání anglikánské. Dík esperantu viděl mne pámbu po dlouhém čase zase v kostele, viděl mne pozorně naslouchajícího slovům kněze, a možná rozvažoval, zda by esperanto nebylo dobrým prostředkem ku povznesení kostelní návštěvy; aspoň na čas. Po 9. hod. odjížděli kongresisté parníkem do Weisser Hirsch. My zbylí tu z české družiny chtěli jsme sice věnovati ten den prohlídce Drážďan, ale na úsilovné naléhání p. Evstiféieva jeli jsme s ostatními. S hudbou v čele, pozdravováni celou cestou místním obyvatelstvem prošli jsme ulicemi této osady a po uvítání náměstkem starosty zasedli jsme k obědu. Špatný oběd, špatná obsluha donutila nás ku návratu do Drážďan, takže ani nevím, co se dělo ve Weisser Hirsch. Pršelo; snad pomsta těch pámbíčků, jimž nebyla vzdána esperantská pocta mší a kázáním. K večeru opustili jsme Drážďany. Kongres náležel již minulosti a vzpomínkám...

* *
*

Toť stručný a suchý, snad až příliš suchý, všech příkras a nadsázek prostý náčrtek kongresového jednání. Výsledky pracovních schůzí nejsou ovšem veliké, ale to není také tak důležitou věcí. Kongres měl býti a byl hlavně propagační demonstrací, manifestací, slavností. Měl ukázati a ukázal světu, že esperantem lze všem národům dokonale se dorozumívati, demonstroval vzrůst a sílu esperantského hnutí, manifestoval pro vznešenou ideu esperantismu, mezinárodního sblížení na základě spravedlnosti a rovnosti. Fakt, že příslušníci 42 národností vystřídali se na tribuně a přece nebylo znamenati rozdílu ve výslovnosti, že lidé nejrůznějších odborů pojednávali bez nejmenší námahy o záležitostech

odborných esperantsky, že půl druhého tisíce lidí z celého světa s porozuměním mohlo současně naslouchati uměleckému výtvoru podanému v jediném jazyce, v jazyce mezinárodním, že jedinou ideou spoutáni tu lidé národů, států, vyznání, tříd, přesvědčení a názorů namnoze proti sobě stojících, potírá všecky theoretické námitky. »Je nezvratnou pravdou, že esperanto se úplně osvědčilo: je to jazyk živý« — tento výrok prof. dra Couturata učiněný pod dojmem prvého kongresu v Boulogne-sur-mer byl znovu jen potvrzen. S tím faktem nutno počítati přátelům i nepřátelům, to vědomí nechť sílí každého esperantistu a povzbuzuje jej k další, úsilovnější činnosti, abychom ještě my mohli súčastniti se posledního kongresu, který zvěstuje konečné vítězství, všeobecné uznání našeho jazyka všemi státy, abychom již my mohli se shromážditi — třeba tam někde na březích Eufratu a Tigridu, u Babylonu, — kolem Zamenhofa a zaburáceti do celého světa svým jásavým: Victoria, victoria, victoria!

# ANTAŬ JERUZALEMO.

El *»Jed z Judey«* (Veneno el Judujo) de *J. S. Machar.*

Tri krucoj staris sur Golgato portante sangumantajn korpojn.

Vesperaj ruĝaj nuboj flugis super la palacoj kaj preĝejo, super la ĝardenoj, muroj, domoj. Post la ekzekuto revenis al la urbo granda homamaso, ĉar la korpoj ne montris plu la vivon.

Sub la krucoj staris tri soldatoj.

La unua, oficiro, sonĝis pri Romo, promenadoj, forumo, banejoj — li sopire pensis ne delikate malbenante la malpuran urbon de Hebreoj, malpurajn anojn de l' nacio.

La dua soldato iris kun siaj rememoroj en Galujon. En liaj pensoj reaperis arbaroj plenaj da ĉasaĵo, malvarmigantaj puraj fluoj, junaj virinoj flavoharaj, festenoj, kantoj, vinpokaloj. Li sonĝis kun ia malamo rigardante la fremdan landon.

La tria, bruna Afrikano, apogis sin sur ponardego, okulojn grandajn li lasis vagi sur la seka sango de tri korpoj, sur sulkoj de olivĝardenoj, sur la urbo ruĝe lumigita — senpense kaj sen rememoro li enuegis kaj oscedis.

El la bohema lingvo tradukis *Rudolf Fridrich.*

# LA REZULTATO DE MIA PACIGA ENTREPRENO.

Raportas kaj al ĉiuj bohemaj esperantistoj prezentas

*Dr. A. Batěk.*

(Daŭrigo.)

2. Plua eraro en mia letero konsistas en tio, ke mi rakontis, kvazaŭ s-ro *Bouška* estus estinta sole parolanto de la frakcio, kiu en la Union volis akceptadi individuojn. Ankaŭ tiu ĉi afero estis pli komplikita: S-ro *Bouška* proponis konkretan ŝlosilon, laŭ kiu la afero estus solvebla, kaj la redaktoro de »Časopis českých esperantistů« promesis al li enpresi lian proponon. Sed la propono ne estis enpresita kaj same ne estis diskutita alia ŝlosilo proponita de *Pour*. Oni iris trans ili al la tagordo. La partio, kies interpretanto estis s-ro *Bouška* neniel intencis egalrajtigi la individuojn kaj la societojn, kiel tion interpretis la alia partio, kaj tial tiu ĉi alineo estis malĝusta en mia malfermita letero.

3. Plue ne estas pravaj la vortoj, ke estas kompreneble, se s-ro *Kühnl* ne volis permesi, ke la individuo posedu la egalan rajton kiel tutaj societoj, ĉar tiame, kiel mi eksciis laŭ la eldiroj de diversaj personoj, oni klopodis sole pri tio, ke la Union ne eniru certaj personoj. Estis malkaŝe dirite, ke en la Union ne devas eniri s-roj *Kraus, Kutílek* kaj aliaj. Ke oni senĉese kaj ĉie batalis kontraŭ la personoj, tion certe atestas la cirkonstanco, ke en la mallonga tempo estis eksigitaj *Čejka, Kamaryt, Bouška, Riegel* kaj laŭ la konsentaj sciigoj ilia ĉefa kulpo estis malpaciĝo kun s-ro *Kühnl* (ĉe kelkaj estis bonvena la preteksto pri ŝuldado de la kotizaĵo.) Krom ili estas la vico da membroj »ĝustatempe« eksiĝintaj. Tiel nome moke titolas ilin de la klubo en Praha eldonita flugfolio, kies titolo estas »Publika deklaro de Esperantista klubo en Praha« kaj kies dua alineo komencas per la vortoj: »La membroj de »tabla societo« konsistanta el la eksmembroj de nia klubo, kiuj aŭ el la nomaro de la membroj estis elstrekitaj aŭ »ĝustatempe« eksiĝis.« Tiuj ĉi membroj kredeble estas: s-roj *Kraus, Bartoš, J. B. Novák*, dr. *Palek*, prof. *Krištof, Barvíř*, s-inoj *Krausová, Bartošová*, f-inoj *Fiedlerová, Vaněčková*. Krom ili estas vico da membroj eksiĝintaj evidente indignitaj per la kluba mastrumado. Tiom da eksiĝintaj membroj en la klubo, kie en la klubaj kunvenoj kunvenas 15—25 personoj, estas certe fenomeno malsana. Kaj estas karakterize, kiel tia kunveno estis farata. En unu el la leteroj estas priskribita la kunveno, en kiu estis eksigita *Čejka*:

»Mi enestis en la ĝenerala kunveno de la klubo, en kiu laŭ la propono de la sekretario s-ro *Davídek*, figurito de s-ro *Kühnl*, 17 (dek sep) kunenstintaj membroj voĉdone decidis kontraŭ mia energia averto, ke s-ro *Čejka* estu vokita redoni la diplomon de la honora membro. La argumentoj, kiujn prezentis s-roj *D.* kaj *K.* estis tute bagatelaj (ĉefa motivo certe estis malnova malamikeco de s-ro *K.* kontraŭ *Č.*), sed kunestintaj membroj t. e. ambaŭ fratoj *Kühnl* kun la patrineto, 2 *Davídek*, proksimume 4 iuj fraŭlinoj kaj ĉirkaŭe 5 junaj komitatanoj, pensis, ke ili faris grandan saĝaĵon. Estas kompreneble, ke mi ne povis plu resti en la klubo, ke mi tuj la sekvantan tagon eksiĝis. Vi turnas Vin al sinjoroj en la Unio? Kiu estas tio? Sole s-ro *Kühnl*. De tiu flanko atendu neniun plibonigon La membroj eksterurbaj ne konas la cirkonstancojn, ili povas kaŭze de la malproksimo nenion fari kaj tiel en la Unio ĉiam decidados sole s-ro *K.* Ĉu Vi ankoraŭ konjektas, ke la kunlaborado de s-roj *Č.* kaj *K.* estas ebla?

Mi ne dubas, ke s-ro *Č.* lojale submetiĝus, sed koncerne s-ron *K.* mi multe dubas.«

4. Post la tralego de tiu ĉi kaj de aliaj leteroj, kiuj ĉion ĉi sole atestas, mi devas proklami, ke sur la eraro estas bazita eĉ tiu parto de mia letero, kie mi riproĉas al s-ro *Bouška*, ke li dissendis al la bohemaj esperantistoj la cirkuleron, en kiu li parolas pri »abomena komedio.« Sola afero al li riproĉebla estas, ke li supozis ĉion ĉi kiel konatan, kio ne povis esti konata al la membroj, precipe al la eksteraj, kaj ke li ne formulis precize siajn riproĉojn. Sed tiam mi ne sciis kaj ne supozis, per kiaj rimedoj helpadis al si la komitato de la Unio. Tiu aroganta montrado al la oficialaj informoj, tiu senrespekta enmiksiĝado en rajtojn de l'individuo, tiu forprenado de l' parolo, tiu ordonado, kiel oni devas pensi, ĉi tio ĉio estas tre malnova armilo de la ridinda tiranio. (Daŭrigo.)

# RAPORTOJ KAJ NOTIZOJ.

**Kontraŭ ŝovinismo** skribis glora germana poeto Heinrich Heine en la letero de 16 de marto 1822 skribita okaze de maska balo en Paris tiujn ĉi belajn vortojn: »Al ĉiuj homoj mi premis la manon, antaŭ ĉiuj mi demetadis la ĉapelon kaj ĉiuj homoj kondutis same ĝentile al mi. Sole germana junulo estis »maldelikata« kontraŭ mi, li insultis min, ke mi imitas la italan Babelon kaj li ektondris per prateŭtona biera baso: »En germana maskobalo Germano devas paroli germane«. Ho, germana junulo, kiel viaj vortoj estas naivaj kaj vantaj en tia momento, kiam mia animo ĉirkaŭprenas per la amo la tutan mondon, kiam mi ĝojege ĉirkaŭprenus Rusojn kaj Turkojn, kiam mi kun la ploro falus sur la fratan bruston de katenigita Afrikano. Mi amas Germanujon kaj Germanojn, sed ne mapli mi amas la loĝantojn de la ceteraj partoj de la tero, kies nombro estas 40-oble pli granda ol tiu de Germanoj. La amo donas al homo la valoron. Dankon al Dio, mi do estas 40-oble pli valora ol tiuj, kiuj ne povas eliĝi el la koto de nacia egoismo amante sole Germanujon kaj Germanojn«. *Hkb.*

**Komparindaj faktoj.** — En la proceso de Eulenburg estis atestanto ankaŭ iu Bavariano. Laŭ Berlin'aj ĵurnaloj, ĉar la atestanto »parolis en pura bavaria dialekto, kiu por norda Germano estas nekomprenebla, devis esti alvokita kiel interpretisto Dro Fischer, kiu perfekte konas bavarian dialekton kaj tradukadis la dirojn de l' atestanto«. — En la Dresden'a kongreso esperantista parolis homoj el 42 regnoj kaj nacioj kaj ĉiuj kongresanoj venintaj el la tuta mondo komprenis al ili plene kaj facile. — Tiuj ĉi du faktoj certe ne bezonas komentarion. *Hkb.*

# KRONIKA A KOMENTÁŘ.

**Posrednik a esperanto.** Velice známá vydavatelská firma »Posrednik« v Rusku patronovaná Tolstojem a vedená jemu blízkými lidmi, počíná vydávati sbírku esperantských knih. Kromě toho v ruském velice vlivném žurnálu vydávaném »Posrednikem« »Svobodnoje Vospstanie« (volná výchova) otevřena stálá rubrika o esperantismu; zahájena je článkem dra Kabanova »O vzdělávacím a výchovném významu jazyka esperanto«. Ko-

nečně firma Posrednik brzy počne vydávati časopis pro mládež; v tomto časopise bude také stálá rubrika o esperantu. *(Esperanto, IV, 42). Hkb.*

**Veřejné kursy esperanta pro Čechy.** — V Praze «Česká společnost esperantistů« zahájila 26. listop. nové kursy v místnostech kuchař. školy sl. Dolíjškové (II., Vodičkova, 33); vyučuje p. Barvíř v úterý a sobotu več. (6—7, 7—8). Schůze ČSE konají se nyní v úterý (místo v pátek) od 8 hod. več. v restaurantu Kolářově (I., Celetná, 13). Klub oznamuje, že pořádá kurs pro obch. personál ve čtvrtek (¼9—¼10) za vedení pana Procházky. Kursy v městských školách byly ze zdravotních důvodů zastaveny. — Na Žižkově v kavárně »Kuklovka« (Štítného, 19) konají se vyučovací hodiny kroužku esperantistů ve čtvrtek od 8. hod. več. — V Humpolci »Vzdělavací sbor města Humpolce« zahájil bezplatný kurs dne 17. listopadu; vyučuje p. H. Alferi, správce školy ve Zdislavicích, v úterý več. (7—½9 hod.) v místnosti měšťanské školy chlapecké za účasti 72 osob ze všech tříd společenských. — V Rokycanech po přednáškách p. Em. Baťka, řídícího učitele v. v., ujal se pořádání kursu Čtenářsko-zábavní spolek »Hálek«; kurs zahájen byl 20. listopadu za účasti 85 osob; vyučuje se ve školní budově v pondělí a sobotu (p. Em. Batěk). — V Plzni letos (15. srpna) založený Dělnický spolek esperantistů »Zamenhof« pořádá vyučovací hodiny v úterý a pátek več. (8—9) v restauraci »U tří sokolů« (Mikulášské nám.); poplatek 2 K. — V Čes. Budějovicích místní spolek pořádá kursy v hostinci p. Dvořáka (Jirovcova) vždy ve středu (učí p. Svačina); pro členy »Českoslovanské Obch. Besedy« koná se kurs v budově měšť. školy (pp. Dítě a Jakeš). — V Písku je pořádán veřejný kurs v místnosti měšťanské školy, vedle něhož jsou kursy na škole obchodní a na škole lesnické; v každém kursu vyučuje sl. Křivancova na 20 účastníků. — V Kuklenách vyučuje se každou neděli odp. (2—3 hod.) ve zpěvní síni obecního domu. — V Praskačce učí p. Jeřábek vždy ve středu. — V Kralupech zahájeny byly 15. a 18. listopadu dva kursy, které konají se v budově chlapecké školy (zápisné 1 K); v neděli odpol. (2—4) učí p. Krolmus, ve středu več. (8—10) p. Procházka. — V Trutnově učí pan Šilhart přes 20 posluchačů. — V Kroměříži začal 22. list. s povolením zem. škol. rady esp. kurs na vyšš. gymnasiu; každou neděli odpol. učí p. J. Krumpholc 66 studentů. — V Kolíně n. R. uspořádal kurs čes. spol. »Barák«, řízený p. Bucheltem. — O kursech v praž. předměstích, Červ. Kostelci, Tišnově atd. příště. Stejně o přednáškách. *Kronikář.*

# LIBROJ KAJ GAZETOJ.

**Prozo el danaj-norvegaj aŭtoroj.** Tradukita de *H. Th. Thomsen.* Kristiania, Esperanto-Forlaget, 1908. Prezo 1 franko. (Pĝ. 62). — En negranda libreto kolektis konata prezidanto de »Klubo esperantista en Kristiania« kaj eldonanto de esper. lernolibroj diversajn eltiraĵojn el la verkoj de 14 danaj kaj norvegaj verkistoj. La libro konsistas el tri partoj: la unua enhavas bagatelojn kaj fabelojn, la dua rakontetojn kaj skizetojn, la tria pli longajn rakontojn. La tradukojn sekvas praktike redaktita aldono pri la reprezentataj aŭtoroj citanta la datojn el ilia vivo kaj iliajn plej signifajn verkojn. Koncerne la elekton de la verkoj publikigitaj en la libro estas tro malfacile juĝi al alinaciano, tamen mi opinias, ke la literaturoj en la libro reprezentataj havas ankoraŭ pli belajn

florojn. Sed eĉ tia estas la kolekto tre valora ne sole pro sia enhavo, sed ankaŭ pro la aranĝo kaj pro bela, flua esperanto. Tial ĝi certe plezurigos ĉiujn esperantistojn, precipe tiujn, en kies naciajn lingvojn estas ĝis nun tradukitaj malmultaj verkoj el skandinaviaj literaturoj. S-ro Thomsen povas esti certa pri la sukceso de sia verko, al kiu ni deziras kiel eble la plej grandan disvastiĝon. *JUC. V. Riegel.*

**Kondukanto al belega Skotlando.** Eldonis *Geo. Higgie & Ko*, Rothesay, Glasgow, Skotlando. Prezo unu penco. (Pĝ. 32). — Malgranda kaj tamen multenhava broŝureto informanta la leganton pri ĉio grava, kio povas veki la intereson pri Skotlando. *Rd.*

**Is Esperanto worth Learning?** By *Bernard Long*. Higgie & Co, Rothesay, Scotland. Price one penny. (Pĝ. 62). — Angla propaganda broŝuro, kiu en 21 ĉapitroj donas riĉajn informojn pri esperanto kaj esperantista movado. *Rd.*

**Internacia pedagogia revuo.** Oficiala organo de la *Internacia asocio de instruistoj*. Redakcio kaj administracio en Bystřice-Hostýn, Moravio-Aŭstrio (Th. Čejka.) Jara abonpago 1·50 Sm. La membroj de I. A. I. (jara kotizaĵo 1 Sm.) ricevas ĝin senpage. — La vico da niaj specialaj revuoj estas pliriĉigita per nova tre valora organo. Ĝi estas dediĉita por la demandoj pedagogiaj kaj instruistaj pritraktataj de multaj diverlandaj kaj diversnaciaj specialistoj. La instruistoj kaj profesoroj trovos en ĝi interesan materialon tre zorge kolektitan. — La unua numero montras seriozan penon de la redakcio plenumi la promesplenan programon skizitan en la enkonduka artikolo »Al nia celo«, kiel atestas tion jam la titoloj de l' artikoloj: Ideo de J. A. Comenius pri la lingvo universala, La instruado en Nederlando, Kongreso de la slava instruistaro en Praha, La salajroj de instruistoj en Skotlando, Internacia asocio de instruistoj (historio, regularo, kunvenoj en Dresden), Internacia oficejo por instruantoj de esperanto, Tipoj de eŭropaj nacioj, Pedagogické rozhledy. — Ni ne dubas, ke la revuo trovos ĉian subtenon de tiuj, al kiuj ĝi turnas sin. Ĝi tion plene meritas, kiel pro sia enhavo tiel pro sia ekstero. *Bšk.*

**Vocho de kuracistoj.** Monata organo por internacia korespondado de kuracistoj en aferoj profesiaj, etikaj kaj social-medicinaj. Red. kaj adm.: Lwów, ul. Śniadeckich 6, Galicio-Aŭstrio (Dro Stefan Mikołajski). Abonprezo 1·50 Sm. — La enhavo de la gazeto estas artikoloj pri la organizo, materialaj kaj moralaj interesoj de la kuracistoj, artikoloj el la medicino sociala, raportoj el la scienca gazetaro kuracista, sciigoj pri la movado esperantista inter la kuracistoj kaj komunikaĵoj de T. E. K. A. (Tutmonda esperantista kuracista asocio). La ĵus finita jarvolumo unua estas riĉa kolekto da tre interesa materialo, kiun en la gazeto amasigis multaj aŭtoroj de la plej diversaj nacioj kaj tute rajtigas nin varme rekomendi ĉi tiun gazeton al la kuracistoj-esperantistoj. El la artikoloj de la lasta (10) n-ro la plej interesaj estas »Ĉambroj kuracistaj en Aŭstrio« kaj »Sindikatoj de kuracistoj en Francujo«. *Bšk.*

**The British Esperantist.** The Official Organ of *The British Esperanto Association*. Oficejo: Museum Station Buildings, 133-6, High Holborn, London W C. Anglujo. Jara abonpago 1·50 Sm. — Tiu ĉi dulingva organo de la potenca Brita asocio esperantista (asociiganta 135 grupojn) faris dum kvar jaroj de sia ekzistado grandan laboron kaj multe helpis al la rapida progreso de esperanto en Britujo. — El la enhavo de la laste elirinta n-ro (47) la plej leginda estas artikolo »La metodo en la propagando«, kiu skizas la ĉefajn elementojn necesajn por ĉiu serioza propa-

gando (fervoro, takto, taktiko). Tre riĉa estas ĝia nacia kroniko de nia movado, sed bedaŭrinde estas, ke ĝi estas sen la esperanta resumo, el kiu oni povus ĉerpi la informojn pri rezultatoj de l' energia laboro de l' anglaj samideanoj. *Rd.*

**Germana esperantisto.** Oficiala organo de la *Germana esperantista societo.* Red. kaj adm.: Berlin S., Prinzenstrasse 95. Jara abonpago 1·50 Sm. — La tre simpatia kaj lerte redaktata revuo german-esperanta, kiu zorge informas la legantojn pri la stato de nia movado kaj pri ĉiuj demandoj propagandaj. En ĝiaj 5 ĝisnunaj jarkolektoj oni trovas multegajn dokumentojn pri la ĝojiga sukceso de nia afero. — Du lastaj n-roj (11, 12) de la finiĝinta jarkolekto (V) enhavas ankoraŭ kelkajn eĥojn el la Dresden'a kongreso, precipe la raportojn pri la kunvenoj specialaj. El la artikoloj citinda estas: Esperanta versfarado. Oficiala parto anoncas la trian germanan esperantan kongreson en Gotha en 1909. — La gazeto havas senpagan literaturan aldonon »Liberaj horoj«. *Bšk.*

**Informaj raportoj.** Oficiala organo por la ligo de germanlingvaj aŭstriaj grupoj esperantistaj. Red. kaj adm.: Wien VII-1, Bandgasse 31. Jarabono 1 Sm. (6 n-roj). — Tiu ĉi sole en esperanto redaktata organo de germanaj esperantistoj en Aŭstrio, unuiĝintaj jam, kiel ni raportis, en ligo, montras, ke niaj aŭstri-germanaj samideanoj intencas komenci tre energian propogandon, ĉar ili »ne volas plu honti je la sukcesoj de la bohemaj, la polaj kaj hungariaj samideanoj«. — El la oktobra n-ro (II, 4) ni citas la artikolojn: La fondiĝo de L. G. A. G. E., Impresoj de la Kvara, Internacia oficejo por instruantoj de esperanto. *Rd.*

**La verda standardo.** Oficiala organo de »H. E. S.« (Hungara Esperantista Societo). Red. kaj adm.: Budapest IX., Üllöi-ut. 59 (A. Marich). Jaro abonpago 1·50 Sm. — Magiar-esperanta gazeto, kiu post nelonga interrompo komencas sian IV. volumon. — En ĝia 2-a n-ro ĉefaj artikoloj estas: Kiel propagandi esperanton (la aŭtoro deziras, ke baldaŭ okazu internacia kongreso en Budapest), En la haveno de Triesto, Devas esti ordo, El kosmoglotujo (rubriko dediĉita por aliaj sistemoj de internacia lingvo, precipe por ildo) ktp. *Rd.*

**Artaj koloraj vidajkartoj el Praha** eldonitaj de »Bohema societo esperantista« (mendeblaj po 10 heleroj — sen afranko — ĉe la prezidanto s-ro Jos. B. Novák, Praha II., Zemská banka) prezentas la vidaĵojn: 1. Urbestra domo kaj preĝejo Týn, 2) Muelejoj de Šítka, 3) Gloriedo en ĝardeno de Fürstenberg, 4) Preĝejo de skta Nikolao, 5) Pontoj de Praha, 6) Malnova urbo, 7) Hebrea urbestra domo, 8) Parto de malgranda urbo, 9) Domo de Dienzenhofer, 10) Preĝejo de Krucanoj kaj monumento de Karolo IV., 11) Malnovurba ponta turo, 12) Pulva turo, 13.—15. Karola ponto kun reĝa kastelo Hradčany, 16) Insulo Kampa kaj Čertovka. *O. S.*

**O jazyce mezinárodním.** Prof. *Dr. L. Couturat.* Se svolením spisovatelovým z francouzštiny přeložil *J. F. Khun.* II. vydání. Cena 20 h. Tiskem a nákladem Edvarda Leschingra v Praze. (Str. 36.) — Brožura velmi pěkně elegantním slohem dokazuje, že mezinárodní jazyk je nutný a že může jím býti toliko jazyk umělý na základě živých jazyků sestrojený. Jazykem takovým je esperanto, které, jsouc daleko praktičtější, vytlačilo volapük. Vývoj může jíti vždy jen tím směrem, že udrží se jazyk nejpraktičtější. Výwody autorovy jsou přesvědčující a účinné, proto brožura je výbornou pomůckou propagační. *Dr. S. K.*

Zodpovědný redaktor: Dr. Stan. Kamaryt. — Nakladatel Ferd. Boháček, knihkupec. — Tisk »Politiky« v Praze.

# Učebné pomůcky pro samouky i kursy.

**Vydání malá.**

Sv. 1. **Učebnice Esperanta.** Upravili Th. Cejka a Jos. Krumpholc. — 6. vyd. zcela přepracované. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 2. **Slovníček esper.-český.** Sestavil Th. Čejka. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 3. **Slovníček česko-esper.** Sestavil Th. Čejka — Cena 30 h, poštou 33 h.
Sv. 4. **Methodická učebnice Esperanta** (mluvnice, cvičebnice a oba slovníčky). Sestavili Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — Cena eleg. váz. výt. v kapesním formátě K 1·10, poštou K 1·20.
**Slovník česko-esperantský** (obsahuje více než 10.000 slov). Sestavil Th. Čejka. Cena 90 h, poštou 95 h.

**Vydání velká.**

Sv. I. **Úplná učebnice Esperanta.** Napsali Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — IV. vyd. (doplněné). — Cena K 1·50, v eleg. angl. měkké vazbě 2 K, poštou o 10 h více. Obsahuje Zamenhofovo **„Fundamento de Esperanto“.**
Sv. II. **Slovník esper.-český** (podrobný). Sestavil Th. Čejka. — Cena 2 K, v eleg. angl. měkké vazbě 2·50, poštou o 10 h více.
Sv. III. **Slovník česko-esperantský** (podrobný). Sestavuje Th. Čejka.
Sv. VI. **El la historio de Esperanto.** Obsahuje Dr. L. Zamenhofův „List o původu Esperanta“ a zajímavou řeč Dra K. Beina a Dra L. Zamenhofa, proslovenou na I. kongresu esperantistů 1905 — Cena 30 h. Spisek tento hodí se znamenitě k dalšímu cvičení v Esperantu, zvláště pro výborný sloh esperantský.

Vedle těchto spisů doporučujeme ještě časopis **Český Esperantista** roč. I. a II. ve sníž. ceně 2 K a **Revuo Internacia** (160 str. poučné i zábavné četby) za 2 K. — Kdo objedná všechny tyto 3 časopisy najednou, obdrží je, pokud zásoba stačí, vyplaceně za K 5·50. — **Všechny objednávky vyřizuje** — však jen po předchozím zaplacení obnosu — **TH. ČEJKA, Bystřice-Hostyn, Morava.**

---

**Propaganda.** Nejvhodnější pomůckou propagační je **„Esperanto na jednom listě“.** Úplná mluvnice a slovník esperantsko-český (obsahuje všechna základní slova, na 2000 kmenů tedy skutečný klíč k Esperantu)! — 1 výt. za 2 h, 10 výt. franko za 20 h, 50 výt. za 55 h, 100 výt. za 1 K, 500 výt. za 3 K, 1000 výt. za 5 K. — Za obnos předem obdržený (i v poštov. známkách) zasílá **Th. Čejka, Bystřice-Hostýn, Morava.**

---



---


Zodpovědný redaktor: Dr. Stan. Kamaryt. — Nakladatel Ferd. Boháček, knihkupec. — Tisk »Politiky« v Praze.